

Obsah

Autoři	5
Úvod	11
I. Vývoj komunikace	13
I 1.1. Vývoj mozku	15
I 1.2. Vnímání a poznávání jako funkční systém mozku	18
II. Anatomie a fyziologie struktur a procesů v CNS, které se podílejí na vývoji a realizaci řečové komunikace	21
II 1. Centrální nervový systém	21
II 1.1. Mozkové hemisféry	21
II 1.2. Thalamus a hypothalamus	25
II 1.3. Limbický systém (lobus limbicus)	27
II 1.4. Mozkový kmen (pons cerebri)	28
II 1.5. Mozeček (cerebellum)	28
II 1.6. Komorový systém mozku	29
II 1.7. Nervové dráhy (tracti et fasciculi cerebri)	29
II 1.8. Mozkové nervy a jejich jádra	30
II 2. Artikulační a fonační orgány	34
II 2.1. Artikulační systém	34
II 2.2. Fonační systém	35
II 3. Centrální sluchové procesy	38
II 3.1. Dichotické slyšení	39
II 3.2. Časové zpracování	40
II 3.3. Binaurální interakce	41
III. Jazykovědná hlediska	43
III 1. Fonetika	46
III 1.1. Akustická fonetika (Jan Vokřál)	47

III 2. Fonologie	52
III 3. Morfologie	53
III 4. Gramatika	54
III 5. Sémantika a pragmatika	55
III 6. Poznámky k bilingvistice	56
IV. Fyziologický vývoj řeči	59
V. Vývojové poruchy řeči – obecná část.	67
V 1. Klasifikace vývojových poruch řeči.	67
V 1.1. Historie názorů na klasifikaci poruch vývoje řeči, na níž mají podíl i čeští foniatři.	68
V 1.2. Současné názory na klasifikaci vývojových poruch řeči	70
V 2. Etiologie a genetika u poruch řeči.	75
V 2.1. Etiologie vývojových poruch řeči	75
V 2.2. Genetika u vývojových poruch řeči	77
V 2.3. Genetika u rozštěpových vad v orofaciální oblasti	79
V 2.4. Další poruchy řeči u syndromových vad	80
V 2.5. Genetika u koktavosti	84
V 2.6. Evoluce	84
V 3. Mezioborový pohled na poruchy vývoje řeči	87
V 3.1. Pohled neurologa na vývoj řeči a jeho poruchy (<i>Soňa Nevšimalová</i>). ...	87
V 3.2. Opožděný vývoj řeči z pohledu dětského klinického psychologa (<i>Dana Krejčířová</i>)	90
V 3.3. Opožděný vývoj řeči z pohledu foniatra	96
V 3.3.1. Prostý opožděný vývoj řeči	96
V 3.3.2. Opožděný vývoj řeči při vývojové dysfázii	97
V 3.3.3. Opožděný vývoj řeči při vadách sluchu, zraku, při opoždění rozumových schopností, u morfologických vad orofaciální oblasti ..	97
V 3.3.4. Opožděný vývoj řeči u pervazivních poruch řeči	97
V 3.3.5. Opožděný vývoj řeči u závažných neurologických onemocnění, která vznikají na podkladě vrozeného postižení nervové soustavy, nejčastěji při jednotlivých formách dětské mozkové obrny.	98
V 3.3.6. Opožděný vývoj řeči při nedostatečně stimulujícím okolí – vliv různého sociálního prostředí, vliv mluvního vzoru.	98
V 4. Diagnostika vývojových poruch řeči	99
V 4.1. Vlastní vyšetření řeči	99
V 4.1.1. Vyšetření rozumění řeči	99
V 4.1.2. Vyšetření řečové produkce (exprese)	113
V 4.1.3. Posouzení morfologie a funkce v orofaciální oblasti.	115
V 4.1.4. Vyšetření plynulosti řeči	116
V 4.2. Vyšetření hrubé a jemné motoriky, grafomotoriky	119

V 4.3. Vyšetření laterality.....	123
V 4.4. Vyšetření čtení a psaní	123
V 4.5. Konziliární vyšetření	123
V 4.6. Současné metody zpracování řečového akustického signálu	125
V 4.6.1. Klasické metody analýzy řečového signálu.....	126
V 4.6.2. Moderní metody analýzy řeči.....	129
V 4.6.3. Pořízení zvukového záznamu.....	130
V 4.6.4. Nazometrické vyšetření řeči	130
V 4.6.5. Statistické hodnocení výsledků akustické analýzy řeči.....	132
V 5. Terapie vývojových poruch řeči (Eva Škodová)	135
V 5.1. Rozvíjení řečových struktur.....	135
VI. Vývojové poruchy řeči – speciální část	139
VI 1. Prostý opožděný vývoj řeči	139
VI 2. Vývojová dysfázie	140
VI 2.1. Receptivní (percepční) vývojová dysfázie	142
VI 2.2. Expresivní vývojová dysfázie	144
VI 2.3. Smíšené formy vývojové dysfázie	145
VI 2.4. Diagnostika vývojové dysfázie.....	145
VI 2.5. Kombinace vývojové dysfázie s dalšími poruchami ve vývoji dítěte ...	148
VI 2.5.1. Klinické projevy neurologických dysfunkcí.....	148
VI 2.5.2. Zvýšený výskyt poruch pozornosti a hyperaktivity (<i>Ivo Paclt</i>)	149
VI 2.5.3. Vývojové poruchy učení	151
VI 2.5.4. Koktavost	154
VI 2.6. Specifické poruchy vývoje řeči a EEG abnormality (<i>Soňa Nevšimalová</i>).....	160
VI 2.7. Vývojová dysfázie a syndrom Landauův-Kleffnerův.....	169
VI 2.8. Centrální porucha sluchu u vývojové dysfázie	171
VI 2.9. Sluchové evokované potenciály u vývojové dysfázie	180
VI 2.10. Vývoj laterality u dysfatických dětí	186
VI 2.11. Vývojová dysfázie a bilingvismus (<i>Dominika Kiene</i>)	188
VI 2.12. Terapie vývojové dysfázie (<i>Eva Škodová</i>).....	191
VI 3. Vývojová dysartrie, dyspraxie a kombinované formy postižení	204
VI 3.1. Vývojová dysartrie.....	204
VI 3.2. Vývojová verbální dyspraxie	205
VI 3.3. Kombinované formy postižení	206
VI 4. Vývojová porucha artikulace – dyslalie (Eva Škodová)	208
VI 4.1. Etiologie, klasifikace, diagnostika	208
VI 4.2. Logopedická terapie	210
VI 5. Pervazivní vývojové poruchy řeči	214
VI 5.1. Etiologie, klasifikace	215
VI 5.2. Diferenciální diagnostika a terapie	218

VI 6. Poruchy řeči u dětí s postižením dalších důležitých oblastí hlavy a krku	220
VI 6.1. Vývoj řeči u vad sluchu	220
VI 6.1.1. Klasifikace sluchových vad a terminologie	220
VI 6.1.2. Genetika u sluchových vad	221
VI 6.1.3. Screening vad sluchu	224
VI 6.1.4. Podmínky rozvoje řeči u dětí s vadami sluchu	225
VI 6.2. Vývoj řeči u mentální retardace	227
VI 6.3. Vývoj řeči u rozštěpů rtů a patra	229
VI 6.4. Poruchy řeči u závažných neurologických onemocnění	232
VI 6.4.1. DMO, poranění a pooperační stavy CNS	232
VI 6.4.2. Poruchy mozečkových funkcí u dětí	235
VI 6.5. Poruchy řeči u chromosomálních vad	235
VI 6.6. Poruchy řeči u vrozených metabolických vad	235
VI 6.6.1. Poruchy funkce štítné žlázy	235
VI 6.6.2. Mukopolysacharidózy	236
VI 6.6.3. Diabetes mellitus	237
VI 6.6.4. Fenylketonurie	237

VII. Hodnocení disability (WHO) a medicínsko-sociální hlediska 239

Abstract	243
Souhrn	247
Zkratky	251
Přílohy	255
Rejstřík	271

Není-li uvedeno jinak, je autorkou kapitol Olga Dlouhá.